

ACC. N:R

M. 10561:1-7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *Ligfrid Svensson*

Härad: *Frosta*

Adress: *Fälthörs arkivet, Lund*

Socken: *Hägersås*

Berättat av: *Lika meddelare, se
nytt. bladens baksida.*

Uppteckningsår: *1947*

Född år ..... i .....

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-7

LmF 59.

Vi begynte hemma med att mörkla jorden.
Det var när jag började att kunna hjälpa till.
Vi kom med en säg. Sen var det en man
från Orup som kom hem och han sa: mörk-
ling gör rik för oss fattiga barn. Och då stu-
lde för att mörkla. Det säger ju bara dum-
ma friständeb, att det inte kunde gå i längden.
De sålde säden och förade dåligt. Ingen na-
turlig gödsel. Det gick rost på säden. När de tog
upp mörkelgraven högg de in under jor-
den, så det gärna ville rosa. Där var kalk
i den där smateria, när de grötade på den,
så "sö" det, d. v. s. kokte. Man lade den
i bunker, sen fick man grida den, "bredde
mörkel". Sen plöjdes den ner. Hördes ut
med mörkelharror, sådana som lätt kunde
vändas (stjälpas). Varhja vagnar hade gått
för mycket arbete.

1
Mörkling

Dikning

Först hade de öppna "grobber" (diken). Sen hade de "stengrobber". De "träckte", de kunde vara $\frac{1}{2}$ meter breda. Man kunde lägga gräsrot ovanpå stenen för att inte jorden skulle tätta så snart. Jag var väl 12 à 14 år, när töddiken kom igång. Det var för små rör, bara tumms rör, och de las för grunt. Sen fick de dikningslån, jag har dock aldrig själv haft ett sådant. I sparbankens fick de pengar om de kunde skaffa sig säkerhet. De hjälpte att betala ränta de första åren, men så blev det skarpare sen. Men det var så de kom igång och blev hjälpta, fick att köpa rör för och leja gropare för.

Jag gifte mig när jag var 28 år och fick "stället" med hustrun. Jag har haft både Högersöd nr 10 och nr 6. Jag hade bara

Jordbruk
Medskap

en dotter. Och när hon ville lära sig och
ny köpte jag ett litet ställe på 12 tunn-
land i Örup, som jag och min hustru
kunde sköta enamma. Efter vi kögt all
såd med h. Jag hade själv varken slåtter-
maskin eller själva avläggare, på senare
år lejde jag sådana. Till intill hade jag
Söder to (en större gård), där hade de ju
maskiner till allt. För trösk de all säden
med plejlar. Svärfar och jag hade ett litet
tröskverk ihop. Vi hade också en "kast-
kärpa". Drags med vandring, en sådan
som var nere på marken. Ja, i Bingstorp
fanns det också en som hade en vandring
med ett stort upplyftat hjul. Det var en
på Söder to, som lejde ut ett "riggverk"
som var större. Drags också med hästar.
Och de fick kärpa säden efteråt. Jag har ej

använt ängströska utan bara hästrand-
ring.

De hade "träskölar" som var skod-
da fram till. Det var i minna pojkar.

De hade trägrepar och lätta gödsel med
3 eller 4 horn, trä allihop. I handels-
butikerna fick man se nya saker.

Det fanns inget mejeri. Vi hade kärna Smörbered-
med "förena", som man förde upp och ner. ning

Det var någon som hade riden kärna,
som drog. Jag har kärnat mycket smör

Jag kunde vara en 12 år eller så, fick jag
springa med smör i ett knyte till Löberöd

Där var ett par bagerskor som fick tag
på mig. De bestämde smör, och sa att

jag alltid skulle lämna det hos dem. Det
var en eller två gånger om året vi köp-

de till Lund eller Chalmers med en gris

eller kalv och då tog man smör med sig.
Gick det trögt av på det rått; Lund tog
man in till Malmö. Man stod på torget
och sålde. Där blev man av med så
mycket man hade, ända till lavendel
kostade 10 öre buntan. Även gäss och blod
franska var galna efter blod till west-
soppa.

Vagnarna hade inte hela hjulringar utan skenor, som var på spikade. De
hade träskaklar, ködde de med två
hästar, så hade de fyra träskaklar,
som de drog med. Hade "selakakar",
som de kunde vrida om. Vagnarna var
dåliga.

Skodon

I böningshusen var sal, som gick
tvärs över, förstuga och kammare, stor-
stuga, kök med ett litet rum, som
var pigkammare, och spiskamma-
re. I den öppna spisen var en järn-
platta med hål i, där vi kokte maten.
Så var det i mitt föräldrahem. Höks-
spisen i mitt hem sattes i det lilla rum-
met på andra sidan skorstenen där
var lergolv. Jag lag där jag var
24 år när jag gifte mig. Far och mor
lag i dagligstugan där var "sittunga".
Där var kragolv. Golven sandades, när
det var högtid skaffade de sig ena. Vi
hade tvärgardiner. Många hade bän-
kar utmed väggarna. När de gifte sig,
skaffade de sig nya saker, alltefter som
de sådde med det. Runda bord var i

Heminer-
ning

bruk, redan när jag gifte mig (1886). När jag gifte mig flyttade jag till ett ställe upp- till, som för också sådde om. I stället för såkugn var där en hög "skåpugn". Man eldade i ena skåpet, där var rugar, så man kunde koka mat där. Men det gjorde man inte så mycket. Sen vi va- rit gifta rev vi bakugnen och inred- de en sängkammare, där blev ett helt rum till. Vi hade bakugnen i en an- nan långa, som hörde till själva föräldra- hemmet.

Här blev inte mejeri förrän efter det mejerier jag blivit gift (1886). Det var folk, som själva hade dem, här var ett i Lebbarp. Sen blev det andelsmejeri.

(Maria Jönsson är lantbrukardotter och har varit gift med en lantbrukare).